

Університет, що вивчає світ

Вісник

Сумського національного аграрного університету
University of life sciences

№ 3 (245)
травень 2015

актуальне інтерв'ю

Вступна кампанія: вірно розставити пріоритети

Олена Мовчан

Весна – «гаряча» пора не тільки для аграріїв, а ще й для випускників загальноосвітніх шкіл, які прагнуть продовжити своє навчання у вищих навчальних закладах. І, безумовно, для самих інститутів та університетів, яким необхідно добре організувати й провести вступну кампанію з тим, щоб набрати достатню кількість першокурсників. Головне – щоб не відбувалося як у відомій пісні: «Мы выбираем, нас выбирают. Как это часто не совпадает...»

Що робити для того, щоб «все співпадало» – абітурієнти вступили до омріяного вишу, а навчальні заклади безперешкодно набрали обумовлену кількість студентів, про те, як зробити правильний вибір, про те, чому варто обрати Сумський національний аграрний університет, ми говоримо з його ректором – доктором сільськогосподарських наук, професором, академіком НААН України **Володимиром Ладиком**.

– Володимире Івановичу, вже розпочинається важливий період для випускників загальноосвітніх шкіл: складання тестів ЗНО, іспити і, найголовніше, – вступ до вищих навчальних закладів. Відомо, що в цьому році вступна кампанія відзначається цілою низкою новацій та особливостей. На що треба звернути особливу увагу?

– Перш за все, важливим є те, що змінився сам принцип зарахування студентів до вищих навчальних закладів. Подаючи документи, абітурієнт може обрати не більше 5 вишів, у кожному по 3 спеціальності, при цьому у заяві потрібно буде обов'язково вказати пріоритетність кожної спеціальності. Потім вже щось змінити буде неможливо, і ось тут на вступника чекають певні «підводні камені»: якщо набрані бали не дозволяють потрапити на бюджет обраної спеціальності, він повинен вступати на цю спеціальність на комерційних засадах! Тобто, якщо попередньо абітурієнт не проаналізував можливі ризики – не поцікавився обсягом державного замовлення, минулорічним конкурсом, – йому доведеться вчитися за власні кошти. А міг би вступити і на бюджет, якби уважніше поставився до цього важливого питання і правильно розставив пріоритетність вишів у заяві.

– І як потрібно діяти абітурієнтам та їх батькам, аби уникнути цього?

– Перш за все – невідкладно визначитися з пріоритетами, вирішити, які спеціальності цікавлять, та промоніторити ситуацію. Зробити це насправді нескладно: у всіх навчальних закладів наразі є свої сайти, і, зайшовши туди, можна знайти інформацію про те, які саме сертифікати потрібні для вступу, які в минулому році були конкурси, скільки виділяється місць державного замовлення, і, відповідно, реально оцінити свої шанси на вступ. Також треба бути уважними при подачі документів, відслідковувати свій рейтинг і вчасно надати до приймальної комісії оригінали.

Якщо ж так трапиться, що на бюджет Ви не потрапили, сплачувати за навчання можливості не маєте, то варто звернути увагу на такий варіант, як отримання освіти заочно, адже це коштує дешевше.

Вступна кампанія триватиме з 10 липня по 10 серпня

2015 року. На заочну форму документи можна буде подавати пізніше.

– На Вашу думку, такі новації, як у цьому році, – це для української системи освіти скоріше позитив чи негатив?

– Не можна так одразу відповісти на це питання: наскільки все це є корисним, покаже час і досвід. Як на мене, то впровадження декілька років тому система зовнішнього незалежного оцінювання замість вступних іспитів на якість студентів суттєво не вплинула. При цьому я не пропоную повертатись до вступних іспитів. Мова йде про довіру до середньої школи, до вчителя, про підвищення рівня відповідальності педагогів за оцінки. Думаю, у майбутньому було б доцільно робити вступ до університету за отриманими в школі середніми балами, крім, звісно, творчих спеціальностей. Це є світовою практикою.

– Якщо коротко, двома словами, то чому б Ви порадили вступати саме до Сумського національного аграрного університету?

– Про СНАУ сказати двома словами дуже важко – надто багато переваг у нашого навчального закладу. Це, безумовно, і зв'язок з бізнесом, і якість навчання, і можливість проходження закордонних практик та стажувань, отримання подвійного українсько-німецького диплому, і добре розвинена інфраструктура студмістечка, і провадження освітнього процесу за найсучаснішими технологіями. Для абітурієнтів вкрай важливим фактором є велика кількість місць державного фінансування, а це – реальна можливість вчитися «на бюджеті», не сплачуючи за навчання та отримуючи стипендію. До того ж, за наявності цільового направлення ваші шанси значно підвищуються.

Дуже важливим є й те, що в Сумському НАУ запроваджена програма співпраці з великими агрокомпаніями, як то «Кернел», «Миронівський хлібопродукт»,

UkrLandFarming та іншими. Вона полягає у зближенні науки і практики, навчання і аграрного бізнесу, коли студенти отримують реальні сучасні практичні знання, вміння та навички в умовах проходження виробничої практики на провідних підприємствах, а на виході з університету аграрний бізнес отримує саме такого фахівця, якого потребує, що значно підвищує можливості працевлаштування та стрімкого кар'єрного зросту випускника СНАУ.

Всім учням випускних класів бажаю терпіння й наснаги у цей відповідальний час, вдалого складання тестів ЗНО, мудрості й виваженості при обранні вищого навчального закладу. Це дуже важливий і відповідальний вибір, і від вашого сьогоднішнього рішення, без перебільшення, залежить ваше майбутнє.

Закон «Про вищу освіту»: суттєві зміни

Микола Курило,
доктор юридичних наук, перший проректор

1 липня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України "Про вищу освіту" (далі – Закон), розробка якого тривала понад 5 років. Він базується на ідеї університетської автономії, що означає більшу самостійність вишів у фінансовій, економічній і організаційній сферах діяльності. Важливою є й зміна в державній політиці вищої освіти, яка тепер ґрунтується на принципі загальної міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України в європейський простір вищої освіти.

набрання чинності цим Законом прирівнюється до наукового ступеня доктора філософії, а вчене звання старшого науково співробітника – до вченого звання старшого дослідника. Особам, яким до набрання чинності цим Законом присвоєно науковий ступінь кандидата наук, за їх бажанням вищий навчальний заклад (наукова установа), у спеціалізованій вченій раді якого (якої) захищено дисертацію, може видавати диплом доктора філософії з відповідної галузі науки.

Відповідно до ст.32 Закону всі вищі навчальні заклади отримують право остаточного присудження вчених ступенів акредитованими Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти спеціалізованими вченими радами ВНЗ, тобто не доведеться чекати затвердження Вищої атестаційної комісії або Міністерства освіти і науки України.

Згідно з новим законом, буде скорочено кількість годин навчального навантаження викладачів на одну ставку з 900 годин до 600 годин на рік.

Разом з цим зменшується навчальне навантаження і для студентів – кількість годин в одному кредиті змінено з 36 до 30.

Зміни стосуватимуться і процедури обрання керівників вищих навчальних закладів.

Брати участь у виборах керівника вищого навчального закладу мають право:

- кожен науковий, науково-педагогічний та педагогічний штатний працівник вищого навчального закладу;
- представники з числа інших штатних працівників, які обираються відповідними працівниками шляхом прямих таємних виборів;
- виборні представники з числа студентів, які обираються студентами шляхом прямих таємних виборів.

При цьому загальна кількість (повний склад)

наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу повинна становити не менше 75% загальної кількості осіб, які мають право брати участь у виборах; кількість виборних представників з числа інших працівників ВНЗ – до 10%, а кількість виборних представників з числа студентів – не менше 15% осіб, які мають право брати участь у виборах.

Ректори, декани і завідувачі кафедр зможуть перебувати на посаді не більше двох термінів поспіль по п'ять років. Особа у вищому навчальному закладі не може одночасно обіймати дві та більше посади, що передбачають виконання адміністративно-управлінських функцій.

Постановою Кабінету Міністрів України №244 від 15 квітня 2015 року, яка набирає чинності з 01 вересня 2015 року, утворене Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, а також затверджено Статут цього агентства. Зараз відбувається формування його складу відповідно до ст. 19 Закону та п/п 14 ч. 2 Прикінцевих та перехідних положень Закону.

16 квітня 2015 року утворений організаційний комітет з підготовки та проведення першого Всеукраїнського з'їзду вищих навчальних закладів України на базі Київського національного торговельно-економічного університету, де 5 червня 2015 року і відбудеться згаданий з'їзд делегатів від вищих навчальних закладів.

Національне агентство складається з 25 членів і формується на таких засадах:

- 2 члени делегуються Національною академією наук України та по одному – від кожної національної галузевої академії наук;
- 13 членів обираються з'їздами з чиста представників ВНЗ, у тому числі 9 членів від державних ВНЗ, 1 член – від комунальних ВНЗ, 3 члени – від

приватних ВНЗ;

- 3 члени обираються спільним представницьким органом всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців;

- 2 члени обираються з'їздом представників органів студентського самоврядування ВНЗ з числа осіб, які здобувають вищу освіту.

До складу Національного агентства не можуть входити керівник і заступники керівників НАН України та національних галузевих академій наук, вищих навчальних закладів, наукових установ, засновники приватних вищих навчальних закладів.

За задумом авторів закону, цей колеґальний орган має контролювати те, як університети дотримуються визначених державою стандартів освіти. Раніше це робила сама держава в особі уповноважених органів.

Серед повноважень Національного агентства – погоджувати освітні стандарти, розроблені Міносвіти, акредитовувати освітні програми для університетів і проводити експертизу при видаванні ліцензій вишам.

Згідно з нормами Закону, суттєво посилюються антиплаґіатні норми і відповідальність за них. Стежити за цим також буде Національне агентство. Зокрема, якщо в науковій роботі, яку вже успішно захистили, виявиться плаґіат, то голова ради разом з усіма її членами, які дали позитивну оцінку роботі, будуть позбавлені права брати участь у подібних радах впродовж 2-х років.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти щорічно буде готувати і публікувати доповіді про якість вищої освіти в Україні та звіт про свою діяльність, а також здійснювати взаємозв'язок Верховної Ради, Президента України, Кабінету Міністрів з вищим навчальним закладом для обговорення поточних проблем та належного реагування.

Випускникам коледжів

Дистанційна освіта: сучасно і зручно

15 червня 2015 року у Сумському національному аграрному університеті розпочинається прийом студентів на заочну форму навчання на освітньо-кваліфікаційний рівень «Спеціаліст» та «Магістр». Притаманне він до 27 червня 2015 року.

Прийом до Сумського національного аграрного університету здійснюється відповідно до отриманої державної ліцензії (серія АЕ №527691 від 15.12.2014 р.) за акредитованими спеціальностями:

- «Економіка підприємства»
- «Фінанси і кредит»
- «Облік і аудит»
- «Менеджмент організацій і адміністрування»
- «Маркетинг»
- «Технологія зберігання, консервування та переробки м'яса»
- «Механізація сільськогосподарства»
- «Промислове та цивільне будівництво»
- «Агрономія»
- «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
- «Геодезія, картографія та землеустрій»
- «Енергетика с.-г. виробництва»
- «Садово-паркове господарство»

Для вступу на освітньо-кваліфікаційний рівень «Спеціаліст» та «Магістр» вступник подає особисто до приймальної комісії такі документи:

- документ державного зразка про здобутий освітньо-кваліфікаційний рівень, оригінал або його копію, завірнену в установленому порядку (при поданні оригіналу – потрібно додатково ще зробити звичайну копію цих документів);
- шість кольорових фотокарток розміром 3x4 см;
- копію паспорта та ідентифікаційного коду*;
- копію свідоцтва про одруження (при необхідності);
- копію трудової книжки.

Документи подаються до приймальної комісії Сумського НАУ в папці для паперів.

*Паспорт, військовий квиток, документи, що дають право на пільги, вступник подає особисто в строки, визначені для подання документів.

Закінчуючи вищий навчальний заклад I-II рівня акредитації – а простіше кажучи, коледж, його випускник отримує диплом молодшого спеціаліста. Як свідчить досвід, головна перевага такого фахівця – це великий обсяг практичних знань та вмінь, оскільки у коледжах саме цьому традиційно приділяється більша увага. І це великий плюс. Але подекуди випускник стикається з проблемою, особливо йдучи по кар'єрних сходах, що практичних знань вистає, а ось теорії, як то кажуть, «недобрав». До того ж, претендуючи на посаду більш високого рівня, фахівець вже повинен надати диплом спеціаліста чи магістра, отримати який можна, навчаючись у ВНЗ III-IV рівнів акредитації. Причому, поєднуючи навчання з роботою, що стає можливим за умови отримання освіти заочно. А з недавніх пір – і дистанційно.

Зокрема таку можливість надає своїм студентам Інститут заочної освіти Сумського національного аграрного університету.

На адресу приймальної комісії вже зараз надходять багато запитів стосовно навчання на заочному відділенні. Також у цьому році потенційних абітурієнтів цікавить можливість дистанційного навчання на платформі Moodle. Тож напередодні початку вступної кампанії ми звернулися до в.о. директора Інституту заочної освіти Віктора Сергієнка за роз'ясненнями.

– Вікторе Олександровичу, хто може стати студентом СНАУ заочної форми навчання?

– Потрібно уточнити, що зараз ми готуємось до прийому абітурієнтів на освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр» та «Спеціаліст», а на рівень «Бакалавр» вступ буде проводитись з 3 по 17 серпня 2015 року.

Тому, коли мова йде про вступ на рівень «Бакалавра», то абітурієнт, який отримав повну загальну середню освіту, повинен мати відповідні сертифікати зовнішнього незалежного оцінювання тільки 2015 року.

Випускники коледжів та технікумів можуть вступати на підставі диплому «Молодшого спеціаліста» на відповідні напрями до Сумського національного аграрного університету за скороченою формою навчання. Згідно з правилами прийому, в цьому році ця категорія абітурієнтів не буде складати вступні іспити при вступі на заочну форму навчання, їм будуть враховувати середній бал додатку до диплому та оцінку державної атестації з коледжу (технікуму).

Для вступу на ОКР «Спеціаліст» потрібно мати диплом бакалавра, для подачі документів у магістратуру потрібно надати диплом бакалавра або спеціаліста.

– Є якісь нововведення у порівнянні з минулорічною вступною кампанією?

– У цьому році на ОКР «Спеціаліст», «Магістр» (до магістратури) можна вступати з будь-якого напрямку. Тобто, наприклад, інженер-механік з дипломом бакалавра може вступати до

магістратури або на ОКР «Спеціаліст» на економічну чи будь-яку іншу спеціальність за умови, звісно, успішного проходження додаткових вступних випробувань. При успішному проходженні цих випробувань такий абітурієнт складає вступні іспити (іноземна мова та фахове вступне випробування для ОКР «Магістр» та фахове вступне випробування для ОКР «Спеціаліст»).

– А хто може навчатися за системою дистанційного навчання на базі Moodle?

– Кожен студент, який вирішить, що така форма буде для нього прийнятною.

Але все ж таки цей варіант, на мою думку, стає оптимальним не для вчорашніх школярів, а для випускників коледжів – тих, хто вже має певний життєвий досвід, досвід практичної роботи, визначений рівень комп'ютерної підготовки. Хоча це рекомендації з практики, а офіційно ніяких обмежень не існує.

– Як відбувається процес дистанційного навчання у СНАУ?

– Після зарахування на заочну форму до СНАУ Ви укладаєте договір з університетом про навчання. Після підписання договору та реєстрації у базі даних Центру інформаційних технологій Вам надається логін і пароль для доступу до дистанційних курсів навчального року. Після проведення навчання Ви починаєте заняття у відповідності з індивідуальним навчальним планом.

Студенти отримують доступ до повних електронних конспектів лекцій, практичних завдань з навчальних дисциплін, розміщених на електронних носіях та в системі дистанційного навчання на базі Moodle.

– Наскільки це зручно для студента?

– Це дуже зручно, насамперед для тих, хто постійно зайнятий на роботі, адже не потрібно щоденно відвідувати заняття і конспектувати лекції. Ознайомлюватися з повними навчально-методичними комплексами з дисциплін курсу Ви можете вдома, на роботі або в іншому місці, де є доступ до мережі Інтернет.

– А якщо я хочу безпосередньо поспілкуватися з викладачем? Чи дає система Moodle таку можливість?

– Так, звісно. Кафедрами призначаються викладачі з кожної навчальної дисципліни, які зобов'язані підтримувати актуальність електронних навчальних матеріалів, наповнювати їх новою інформацією. Викладачі супроводжують навчальний процес, перевіряють завдання, спілкуються з студентами, зокрема, за допомогою таких еле-

ментів дистанційних технологій, як форум, чат тощо.

Свої результати студент завжди може переглянути на відповідній сторінці. Після виконання тестів, одразу видно кількість набраних балів, а оцінки за виконані завдання надсилаються викладачем у вигляді повідомлення або виставляються автоматично.

Незначна за часом та обсягом частина навчального процесу дистанційної освіти здійснюється за очною формою (складання іспитів, захист курсових робіт тощо). Кількісні та змістовні показники цієї частини залежать від напрямку підготовки (спеціальності) та етапу розвитку дистанційної освіти.

По завершенню навчання студенти отримують диплом бакалавра, спеціаліста та магістра встановленого зразка, як і студенти інших форм навчання.

коментар фахівця

Світлана Агаджанова, завідувач кафедри кібернетики та інформатики:

В основі технології дистанційного навчання лежить самостійна робота слухачів, яка при дистанційному навчанні керується викладачем, на кожному її етапі перед студентом ставиться конкретна мета і контролюється її виконання, а також надається оперативна допомога.

Самостійна робота проводиться за індивідуальним планом-графіком.

Методичне забезпечення – електронні навчально-методичні комплекси високої якості та індивідуального користування. Студент має узгоджену можливість контакту з викладачем по телефону, факсу, електронній і звичайній пошті, в мережі Інтернет для отримання консультації.

Дистанційна форма навчання нормативно закріплена у Законі України «Про вищу освіту» як одна із пріоритетних форм підготовки студентів-заочників.

До того ж, це справді сучасно і дуже зручно!

Адреса приймальної комісії: 40021, м. Суми, вул.Г. Кондратьєва, 160

Тел. інституту заочної освіти: 0501639055, 0982017198

Офіційний сайт СНАУ: www.sau.sumy.ua

газета

Вісник

Сумського національного аграрного університету

заснована у 1991 році. Мова видання - українська.

Реєстраційне свідоцтво СМ №376/35-пр від 22 лютого 2007 р.

Редактор: Олена Мовчан

Верстка: Людмила Барліт

м.Суми, вул.Герасима Кондратьєва, 160,

каб. 220, головний корпус

<http://www.sau.sumy.ua>

Газету набрано і зверстано в медіа-центрі СНАУ

Тираж - 4000 примірників.

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

серед аграрних ВНЗ за даними міжнародного рейтингу Webometrics

серед аграрних ВНЗ за даними консолідованого рейтингу

серед аграрних ВНЗ за рейтингом публікацій у виданнях Scopus

Вищий навчальний заклад IV рівня акредитації, єдиний в місті Суми, якому присвоєно статус національного

8 факультетів
1 інститут
5 коледжів

25 спеціальностей

1 академік НААНУ
48 докторів наук та професорів
248 кандидатів наук та доцентів

Навчальна робота

11201 студентів

ПРАКТИКА - 528 підприємств по Україні

Kernel

Milkiland

UkrLandFarming

«Миронівський хлібопродукт»

Культурно-виховна робота

- * ансамбль естрадного танцю "Шарм"
- * циркова студія "Дакапо"
- * народний ансамбль народного танцю "Весна"
- * ансамбль бального танцю "СВЕЙ"
- * гурток естрадного вокалу
- * хор «Юність»
- * команда КВН

У 2014 році студенти стали лауреатами міжнародних конкурсів, здобули призові місця у всеукраїнських виступах.

Щорічно в СНАУ проходять такі традиційні заходи, як «Міс СНАУ», «Містер СНАУ», «Віденський бал», «Кубок КВН», конкурс першокурсників «Зустрічайте: це - ми!»

> 30 спортивних секцій

Храм Святої великомучениці Валентини

Наукова діяльність

19 наукових лабораторій

Інститут проблем картоплярства

Науковцями СНАУ виведено

15 сортів картоплі

5 сортів соняшнику

збережено лебединську породу ВРХ

аспірантура

докторантура

20 спеціальностей

у 2013-2014 роках захищено

36 кандидатських дисертацій

10 докторських дисертацій

Щорічно науковці СНАУ публікують

60 підручників

30 монографій

500 наукових статей

800 тез

Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародні зв'язки

Член багатьох міжнародних організацій:

- ✓ Міжнародна мережа природничих університетів Центральної та Південно-Східної Європи
- ✓ Асоціація країн Вишеградської четвірки
- ✓ Європейська спілка деканів економічних спеціальностей
- ✓ Європейське об'єднання аграрних факультетів
- ✓ Світова організація ветеринарів

288 студентів та 6 аспірантів

з 18 країн Європи, Азії та Африки

77 договорів про співробітництво із закордонними партнерами з 19 країн

В університеті Вайєнштефан у рамках діючого проекту із СНАУ у 2014 році успішно пройшли практику 7 студентів.

15 студентів Сумського НАУ навчаються за підтримки Німецької служби академічних обмінів DAAD.

У 2014 році 323 студенти пройшли стажування за кордоном:

Нідерланди

Данія

Фінляндія

Австралія

Польща

Швейцарія

Німеччина

Швеція

США

Конференція «Аграрний форум - 2015» в Сумському національному аграрному університеті – ключова подія для молодих вчених-економістів України та країн світу

Аграрний форум єднає науковців

28-29 травня в Сумському національному аграрному університеті відбудеться VI Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Аграрний форум – 2015» (економічний). За свою історію ця конференція змогла отримати статус одного з найповажніших наукових заходів України. Раз на два роки більше 200 молодих вчених подають заявки для участі у форумі. Географія учасників є надзвичайно широкою і включає не лише всі регіони України, а й представництво Білорусі, Польщі, Німеччини, Азербайджану, Туркменістану, Болгарії, Латвії, Молдови, Росії, Нігерії та інших країн світу. Перелік науковців, чиє ім'я було вписано у програму конференції, перевищує дві тисячі осіб. Для багатьох з них апробація наукових здобутків саме в Сумському національному аграрному університеті стала майданчиком для подальшого захисту кандидатської чи навіть докторської дисертації.

Традиційно наукові напрями конференції, які заплановані до обговорення, виходять за межі аграрної економіки. Серед основних напрямів роботи заплановані: зовнішньоекономічна діяльність та світові інтеграційні процеси; організаційно-економічні проблеми агрогосподарювання; фінансовий механізм функціонування підприємств та проблеми бухгалтерського обліку; розвиток маркетингу та управління конкурентоспроможністю; регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку. Також заплановано проведення окремої секції по проблемах сталого розвитку аграрного сектору та сільських територій. За результатами роботи конференції буде прийнята резолюція, яка включатиме в себе пропозиції та рекомендації щодо розвитку агропромислового сектору, теорії, методології та прикладних завдань економіки. Документ буде надісланий до центральних та регіональних органів влади та місцевого самоврядування.

Юрій Данько, к.е.н., доцент, голова ради молодих вчених

Сумський національний аграрний університет «Конференція «Аграрний форум – 2015» - це своєрідний трамплін для молодих вчених-економістів у світ науки. За роки проведення конференції нам вдалося відійти від стандартних форматів проведення подібних заходів. Атмосфера дружби та єднання дає можливість молодим вченим відчувати гордість за належність до своєї частини молодих науковців України. Той, хто хоча б раз відвідав «Аграрний форум» в СНАУ, залишить його в своїй пам'яті на все життя».

Світлана Черненко, к.е.н., с.н.с., голова ради молодих вчених

Інститут економіки та менеджменту НАНУ

«З великим задоволенням у цьому році візьму участь у Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Аграрний форум – 2015» (економічний). Неодноразово чула надзвичайно позитивні враження про цей захід від багатьох своїх друзів та колег, які вже були учасниками. У планах не лише виступ з доповіддю, а й підписання угоди про співробітництво між нашими радами молодих вчених».

Ольга Морозевич, к.е.н, доцент, голова Ради молодих вчених

ОЗ «Білоруський державний економічний університет»

«Здесь создана теплая рабочая атмосфера, позволяющая вступать в научные дискуссии, обогащаться новыми фундаментальными и прикладными фактами и идеями, высказывать

самые дерзкие мысли и точки зрения. Идея организаторов объединить в одном мероприятии специалистов в области такого важного направления научной мысли, как аграрная экономика – несомненно, конструктивна»

Григорій Монастирський, д.е.н., професор Тернопільський національний економічний університет

«Ради молодих вчених наших університетів тісно взаємодіють вже багато років поспіль. Минувало року мені вперше довелося побувати в Сумах. Та сподівання себе виправдали — Рада молодих вчених СНАУ організувала свято для молодих економістів України та сусідніх країн. Це свого роду науковий майданчик, на якому нове наукове покоління демонструє своє бачення майбутнього світу та, врешті-решт, формує інтелектуальне ядро національних економік. Коли наші політики про соборність України, про співпрацю між країнами лише говорять, то тут в Сумах її практично реалізують»

Олексій Красноруцький, д.е.н., професор Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка

«Про високий рівень проведеної конференції свідчить інтерес, який проявляють до неї представники не тільки аграрних, а й класичних економічних навчальних закладів різних країн. Останнє доводить актуальність та своєчасність тематичних напрямів роботи конференції, а також визначальне значення вирішення проблем в аграрній сфері для забезпечення розвитку національних економічних систем».

міжнародна співпраця

СНАУ відкриває світ

Лариса Калачевська, начальник відділу міжнародного співробітництва

Сумський національний аграрний університет – провідний ВНЗ національного значення, визнаний далеко за межами Сумщини в усій Україні та світі. Цьому сприяє, крім інших чинників, також і міжнародна політика університету.

Співробітництво із зарубіжними партнерами у Сумському НАУ реалізується за різними змістовними напрямками з використанням різноманітних організаційних форм: від студентської та професорсько-викладацької академічної мобільності та участі в міжнародних конференціях, семінарах, «круглих столах» до реалізації спільних освітніх програм.

Нині укладено більше ніж 77 договорів про різні види та форми співробітництва із закордонними партнерами з 19 країн. Діяльність Сумського національного аграрного університету на міжнародному освітньому просторі фокусується на довготривалих програмах і проєктах, які покликані забезпечити підвищення якості освітньої та наукової діяльності до рівня світових стандартів. СНАУ є членом міжнародного професійного об'єднання з аграрного менеджменту та розвитку сільських територій, світової наукової організації птахівництва (WPSA-World Poultry Science Association), світової організації ветеринарів (World Veterinarian Association), Європейського об'єднання аграрних факультетів (ESAF- European Society of Agricultural Faculties), спілки деканів економічних спеціальностей європейських вузів (Україно-польсько-словацький форум), Асоціації університетів в рамках Вишеградської четвірки V4.

Серед досягнень у сфері міжнародної діяльності слід зазначити отримання другого гранту **Світової продовольчої організації (FAO)** на виконання проєкту «Успішний зерновий агробізнес на невеликій площі». Програма розрахована на керівників, агрономів та інженерів господарств з земельною площею до 5 тис. га. Даний захід є першим в Україні спеціалізованим проєктом для господарств з відносно невеликою земельною площею, в якій йдеться виключно про новітні досягнення, що вже апробовані на практиці та що максимально використовує успішний світовий і український досвід. Програма фінансується Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (FAO). Даний проєкт посилює зв'язки університету і агробізнесу, і допомагає в організації практики та подальшому працевлаштуванні студентів СНАУ.

Щороку з **1 вересня** серед студентів СНАУ оголошується набір на закордонну практику та навчання у таких країнах: **Німеччина, Данія, Австрія, Польща, Швейцарія, Швеція, США, Австрія, Фінляндія, Нідерланди, Нова Зеландія**. Щороку додаються й абсолютно нові країни та програми для стажування наших студентів за кордоном. Зверніть увагу, що на Сумщині **лише наш університет надає унікальну можливість** студенту протягом усіх п'яти років навчання у СНАУ щороку брати участь у міжнародних програмах

стажування, послідовно формувати себе як висококласного спеціаліста зі знанням іноземної мови, знайомитися із культурою різних країн світу та набути ділових контактів. Терміни виїзду на практику за кордоном варіюються відповідно до програми практики.

Стажування в **Канаді** - це нагода для студентів старших курсів отримати досвід роботи для молодих людей, в яких є достатньо практичного досвіду в сільськогосподарській індустрії, і які хочуть поширити свої знання та світогляд. Розміщення надається на період від 8 до 12 місяців (це переважно змішані ферми з вирощування м'ясних або молочних корів та рослинництво – збір врожаю, робота на полі з тракторами, комбайнами, та іншою с.-г. технікою).

Співробітництво із партнерами із **США** – у студентів інженерних спеціальностей з'явилася нова можливість пройти фахову практику з будівництва за програмою WISE USA Konstruktion 2015. Студенти забезпечуються повним соціальним пакетом та мають можливість попрацювати в провідних будівельних компаніях.

Протягом тривалого часу в СНАУ здійснюється співпраця з польськими вишами у напрямку академічної мобільності студентів та професорів. Студенти протягом 1-2 семестрів навчаються в університеті-партнері, а отримані освітні кредити взаємозараховуються. Викладачі, у свою чергу, мають можливість проходження наукового стажування за напрямком своїх досліджень та участі у щорічних міжнародних наукових конференціях.

Для студентів практика у **Польщі** передбачає виконання сільськогосподарських робіт у рослинництві та тваринництві. Більшість фермерських господарств змішаного типу. Студенти мають можливість всебічно ознайомитися із роботою за різними аграрними напрямками, наприклад, на техніці у полі, чи по господарству з тваринами. Програма поєднує дві складові: освітню та культурну, передбачається також проведення цікавих зустрічей та екскурсій. Проживання та харчування практиканта відбувається за кошт фермера.

Практика у **Данії** - це гарна можливість для студентів ветеринарного, біолого-технологічного та факультету агрономії та природокористування починаючи з 3 курсу та закінчуючи випускниками дає широкі можливості оволодіти безцінним досвідом за передовими технологіями у галузях: свинарство; птахівництво; розведення ВРХ; тепличне господарство тощо.

Критерії: володіння англійською чи німецькою мовами на середньому рівні, досвід роботи за спеціальністю в Україні або за кордоном.

До **Швейцарії** переважна більшість студентів їде аби закріпити свої попередні навички роботи. Шанси потрапити на практику до Швейцарії збільшує позитивна характеристика від попереднього фермера. Рекомендаційний лист від закордонного фермера дає змогу не тільки зарекомендувати себе з найкращого боку перед потенційним роботодавцем, а ще офіційно засвідчити, з якими

видами роботи студент має досвід, на якій техніці, які маніпуляції уміє виконувати. Надаються наступні напрями практики: землеробство; овочівництво; птахівництво; молочне та м'ясне скотарство; свинарство; вівчарство; квітництво; лісництво та інші.

На практику до **Німеччини** віддається перевага тим студентам, які добре вмотивовані та зацікавлені в подальшій участі у міжнародній магістерській програмі, яка відкрита у рамках співробітництва з університетом прикладних наук **Вайєнштефан-Тріздорф**.

За цією програмою студенти не лише вчать сучасним інструментаріям менеджменту підприємств аграрного бізнесу, а й засвоюють отриманий практичний досвід і збирають матеріал для написання дипломних робіт. Під час проходження практики за цією програмою перед кожним студентом постає перспектива отримання європейського диплому за спеціальністю Master of Business Administration in Agriculture у Німеччині.

Хотілося б зазначити, що нещодавно ми отримали грант від Німецької служби академічних обмінів **DAAD** «Підтримки німецькомовних курсів». У рамках реалізації цього проєкту нашим студентам гарантовано надаються стипендії для навчання в європейському університеті-партнері та отримання подвійного диплому від ФРН та України.

Окрім того, з метою покращання рівня забезпеченості аграрної освіти України фаховою літературою, яка відповідає за змістом і рівнем виконання найкращим світовим стандартам, СНАУ продовжує співпрацю з університетом Вайєнштефан-Тріздорф проєкт з перекладу та наукової адаптації **двотомника «Сільське господарство»**, розробленого колективом провідних німецьких вчених. На даний момент видано том 1 «Аграрна економіка – фермер – базовий рівень» та том 2 «Аграрна економіка – фермер – фаховий рівень». Ці унікальні підручники, які не мають аналогів в Україні, знаходяться в бібліотеці СНАУ у вільному доступі для наших студентів.

Сучасні умови ринку праці спонукають роботодавців надавати перевагу фахівцям, які володіють найсучаснішим досвідом та іноземною мовою. Тому починайте свою самопідготовку вже з перших днів навчання у СНАУ. Використайте і ви свій шанс побувати на практиці за кордоном під час навчання в Сумському НАУ. Адже протягом практики студенти покращують знання мови, отримують досвід роботи із передовими технологіями тощо.

Отже, міжнародна діяльність Сумського НАУ направлена на інтеграцію університету до світового освітнього і наукового простору, що надає можливість подальшого якісного розвитку університету. Перед студентами СНАУ, упродовж навчання, відкриті унікальні можливості стажування та навчання за кордоном за різними фаховими напрямками у провідних освітніх закладах Європи, США, Австралії та ін. країн. Ми є одним із не багатьох ВНЗ України, який відкриває такі перспективи перед студентством.

Хотілось би повернути особливу увагу до наших програм тих абітурієнтів, що вступають до Сумського національного аграрного університету після закінчення коледжу. Маючи значний практичний досвід, отриманий під час навчання у коледжі, вони зазвичай впевнено почуватимуться на закордонній практиці і найбільш повно реалізувати отримані знання та вміння. Також цікавими є спеціальні програми університету, коли студент, ще навчаючись у коледжі, проходить закордонну практику, і згодом, вже вступивши до СНАУ, має право вже з першого року навчання в університеті брати участь у програмах більш високого рівня, до яких допускаються тільки ті, хто вже побував на практиці за кордоном.

І пам'ятайте – СНАУ має особливий підхід до кожного студента, тож Вам підберуть саме ту практику, яка стане найбільш корисною у Вашій роботі за спеціальністю. Отож, все у Ваших руках, годі сподіватися, що за Вас хтось вивчить мову чи здобуде важливі знання. Для цього необхідно зібрати пакет документів, оформити закордонний паспорт, отримати погодження декана на практику, та підтвердити свій рівень володіння мовою або відповідно підключитися до вивчення іноземної мови на курсах (поглиблених/інтенсивних) при Сумському НАУ!

Аграрна освіта: не зупинятися на досягнутому

Олена Мовчан

Зараз багато говориться про реформування, пошук шляхів модернізації аграрної освіти, якнайбільшої її адаптації до сучасних умов і потреб роботодавців.

Не секрет, що, попри великі здобутки аграрної освіти, маємо у цій сфері також і великі проблеми, і одна з найбільших – це недостатня кількість і якість саме практичних знань випускника вишу. Агробізнес наразі потребує великої кількості спеціалістів-технологів – інженерів-механіків, ветлікарів, агрономів, зоотехніків, і спроможний створити для них привабливі стартові умови, але не готовий брати «кота в мішку»: фахівець, який буде відповідати умовам роботодавця, повинен володіти чітко визначеним набором теоретичних знань і практичних вмінь та навичок. Що й казати, подекуди у наших вишах ще навчають за застарілими методиками, і навчальні плани не завжди відповідають вимогам сьогодення.

То як же наблизити освіту до агробізнесу?

Одне з головних завдань, що постають перед вищим навчальним закладом, – щоб, закінчуючи виш, випускник почувався впевнено на першому місці роботи. Часи, коли молодому фахівцю можна було піворік (а іноді цей процес затягувався на невизначений термін),

Сумському НАУ. Тому що, по-перше, зустріли тут повне порозуміння на всіх рівнях – від адміністра-

організації освітнього процесу. Пріоритетною задачею університету є підготовка фахівців, які за знаннями та вміннями відповідають вимогам виробництва та володіють відповідними компетенціями.

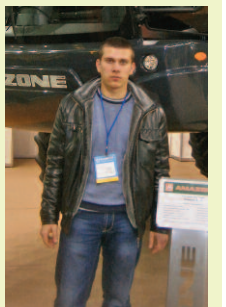
Тож «першою ластівкою» на цьому шляху стало налагодження співпраці Сумського національного аграрного університету з однією з найпотужніших українських аграрних компаній – «Кернел». Чому ж агрохолдинг обрав для реалізації проекту саме СНАУ? За словами керівників проекту, компанія мала на меті відібрати дітей, які не просто мають гарні знання, а й бажають працювати на землі. Проаналізувавши аграрні виші, зупинились на

татньо володіють сучасними технологіями й системами машин, особливо у практичній площині. Для вирішення цієї проблеми було проведене стажування викладачів на підприємствах корпорації «Кернел», що дозволило суттєво підвищити їх професійний рівень.

Євген Гавілей, студент I курсу факультету агротехнологій та природокористування:

– Коли я ще навчався у Маловисторопському коледжі СНАУ, до нас завітали представники компанії «Кернел» і запропонували навчання в Сумському національному аграрному університеті за програмою «Кернел». Для цього потрібно було пройти співбесіду, в результаті якої відібрали мене та ще декількох студентів, і ось в результаті я – студент факультету агротехнологій та природокористування, навчаюся на агронома.

Навчання за програмою «Кернел» дещо відрізняється, адже буквально з першого курсу у нас багато практичних занять у провідних господарствах компанії. Ось нещодавно ми повернулися з двотижневої практики у кластері «Діброва» Роменського району, трохи раніше – були на виробництві у господарстві «Пальміра» Черкаської області та насінневому заводі в Лазірках. Після кожної практики – обов'язковий захист, також ми підтверджуємо рівень отриманих знань під час атестацій.

Віктор Оничко, директор Науково-технологічного парку СНАУ, завідувач кафедри селекції та насінництва ім. професора М.Д. Гончарова:

– З початком плідної співпраці нашого університету з компанією «Кернел» за освітньою програмою по підготовці спеціалістів спеціальності «Агрономія» для викладачів з'явився шанс підвищення свого професійного рівня через стажування у провідних сільськогосподарських підприємствах України, вивчення сучасних методів, способів та заходів, які впроваджуються в цих господарствах при вирощуванні основних сільськогосподарських культур тощо. Викладання дисциплін в групах, які навчаються за програмою компанії Кернел, вимагає від викладача бути в постійному тонусі щодо новинок, які на сьогодні використовуються в сільськогосподарському виробництві.

ції до студентів, подруге, було палке бажання колективу, готового до змін; по-третє – високий рівень

дисципліни з прикладним використанням знань і вмінь в умовах виробництва.

Для участі у програмі корпорацією «Кернел» були відібрані 40 студентів спеціальностей «Агрономія» та «Механізація с.-г. виробництва», які за результатами навчання регулярно проходять контроль знань та вмінь. Як позитивний результат, відзначаємо суттєво вищий рівень підготовки студентів у групі, а головне – що за компетенціями ці майбутні фахівці повністю відповідають вимогам виробництва.

У цьому сенсі цікавим може стати досвід Сумського національного аграрного університету: саме тут другий рік поспіль розробляються та напрацьовуються нові схеми співпраці з провідними аграрними підприємствами та корпораціями України. Варто підкреслити, що такий інноваційний підхід є принципово новим для української вищої освіти, і саме СНАУ належить першість у його впровадженні.

Сумський національний аграрний університет – це потужний навчальний заклад, що функціонує вже майже 40 років і має сучасну навчально-наукову матеріально-технічну базу, кваліфікований науково-педагогічний персонал, який налічує 54 доктори та 261 кандидатів наук.

Університет здійснює підготовку фахівців за 25 напрямками та спеціальностями, що дає можливість задовольнити всі потреби агропромислового виробництва, а саме в технологіях виробництва продукції рослинництва і тваринництва, інженерних кадрах, механіках, буді-

підготовки студентів, які розвиваються не тільки як спеціалісти, а й як особистості, лідери, що мають бачення та широкий кругозір. Сумський НАУ також має гарні перспективи на міжнародному рівні.

Така співпраця є вигідною для обох сторін: університет отримує мож-

Владислав Зубко, в.о. завідувача кафедри «Трактори та сільськогосподарські машини»:

– Моє стажування у складі групи викладачів інженерно-технологічного факультету на базі кластера ТОВ «Кернел» Дружба-Нова, розташованого у Чернігівській області, смт Варва, супроводжувалося активною роботою у виробничих умовах.

Нам надавали можливість безпосередньо брати участь у ремонті та технічному обслуговуванні енергетичних засобів, проводити ремонтні роботи машин аграрного виробництва у польових умовах, налагоджувати посівні комплекси і ґрунтообробні агрегати, вивчити принцип роботи системи Raven. Проведення відповідних видів робіт дало можливість побачити будову і принцип роботи машин «з середини», поглибити свої знання з будови, вивчити технічні особливості машин таких брендів, як John Deere, Case, Horsch, Green Places, Ortman. Отримана інформація є безцінним досвідом, який активно впроваджується викладачами ІТФ у навчальний процес.

Михайло Шевченко, студент I курсу інженерно-технологічного факультету:

– Я вступив на інженерно-технологічний факультет СНАУ, спеціальність «Процеси, машини та обладнання АПВ», після закінчення Глухівського агротехнічного інституту. До нас приїжджали представники компанії «Кернел», розповідали про умови навчання за спеціальною програмою «Університет міжнародних програм», яка мене зацікавила можливостями, що відкриваються. Я взяв участь у тестуванні, потім за його результатами нас запросили на співбесіду, після якої я прийняв рішення вступити до СНАУ за програмою «Кернел». І тепер, навчаючись на інженерно-технологічному факультеті, я анітрохи не розчарувався: у нас насправді багато практичних занять на виробництві, у потужних підприємствах компанії «Кернел», при цьому ми реально працюємо на найкращих зразках техніки провідних світових виробників, які раніше могли бачити тільки на картинках.

ливість знайомити студента на практиці з передовими технологіями, мати доступ до найсучаснішої техніки світових виробників, а агробізнес – готувати майбутніх фахівців з урахуванням своїх потреб і побажань, оскільки однією з умов такого співробітництва є можливість узгодження навчених програм основних дисциплін з профільними фахівцями виробництва, що й було зроблено на першому етапі. Університет запропонував корпорації проаналізувати навчальні плани і внести пропозиції щодо коригування їх змісту. В результаті проведеної роботи були внесені зміни по 24 дисциплінах навчальних планів підготовки агрономів та інженерів-механіків.

Наступним кроком був моніторинг змісту навчальних програм, який дозволив виявити застарілу інформацію та включити додатково теми і питання, пов'язані з сучасними технологіями та системами машин. При цьому фахівці корпорації «Кернел» орієнтувалися на знання і вміння, які потрібні для

працювати, з багажем найсучасніших знань та вмінь, тим самим приносячи компанії користь та прибутки. Але для того, щоб щось отримати, спочатку потрібно щось дати – цю просту істину добре розуміють в компанії. Відомо також, що, аніж постійно давати рибу, краще дати вудку і навчити ловити. Саме такою «вудкою» і стає для студентів навчання за програмами «Кернел Шанс» та «Університет міжнародних програм». Воно забезпечує повноцінну теоретичну й практичну підготовку до ведення сільського господарства в умовах українських реалій, дозволяє оволодіти кращими вітчизняними та закордонними практиками ведення агробізнесу, формує розуміння економічної складової сільськогосподарського виробництва, вчить використовувати її для прийняття професійних та управлінських рішень і, зрештою – сприяє вихованню патріотів, які можуть і хочуть розвивати аграрний бізнес України.

Але Сумський національний аграрний університет не зупиняється на досягнутому, відкриваючи нові й нові горизонти. Так, наступним етапом стало підписання угоди про співпрацю з компанією UkrLandFarming, відповідно до якої представники компанії вивчатимуть навчальні плани та зміст дисциплін з метою подальшого узгодження та адаптації їх до виробництва, а студенти СНАУ будуть проходити виробничу практику на підприємствах компанії.

великих, землевпорядників, фахівців з економіки та права. Сьогодні навчальний заклад – університет європейського типу, який є по суті аграрним політехнічним вишем.

Зі вступом в дію нової редакції закону України «Про вищу освіту» Сумський НАУ отримав максимально широку автономію в

роботи на підприємствах компанії. Аналіз фахового рівня викладачів, які здійснюють підготовку студентів за програмою корпорації «Кернел», показав, що вони недо-

Відпрацьовувати не потрібно

Донедавна для випускників вищих навчальних закладів, що навчалися за спеціальностями педагогічного, медичного, юридичного, економічного та сільськогосподарського профілю, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 1996 р. № 992 діяла норма про державний розподіл та обов'язкове відпрацювання не менше трьох років після закінчення навчання, а в разі невиконання цієї умови – відшкодування ними вартості навчання.

Та все змінилося 15 квітня 2015 року, коли Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 216 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 1996 р. № 992», якою скасовано норми щодо обов'язковості відпрацювання випускниками вищих навчальних закладів та відшкодування ними вартості навчання (крім осіб, що навчаються за спеціальностями **медичного профілю**). Зазначену постанову прийнято на реалізацію основних положень Закону України «Про вищу освіту».

«Таким чином, відмінено будь-яку примусовість у працевлаштуванні, і відтепер випускник має вільно обирати місце майбутньої роботи на підприємстві, в організації чи установі будь-якої форми власності (крім фахівців медичного профі-

лю, для яких залишається і державний розподіл, і обов'язкове відпрацювання). Скасовано також підписання тристоронніх угод, видачу випускникові направлень на роботу та довідок про самостійне працевлаштування», - зазначає перший заступник міністра освіти й науки України Інна Совсун.

Що це означає для наших випускників на практиці? Наскільки це взагалі правильно та на часі? За коментарями ми звернулися до ректора Сумського національного аграрного університету Володимира Ладика.

Володимир Ладика, ректор СНАУ:

«Сьогодні всі обговорюють цю постанову. Відповідно, і мені задають багато питань з цього приводу. Моє бачення таке, що це рішення, прийняте згідно з ч.1 ст. 64 Закону України «Про вищу освіту», є правильним і досить прогресивним. Але ми, як і раніше, будемо підтримувати наших студентів у їх працевлаштуванні, роблячи все можливе, щоб після закінчення університету випускник не відчував себе покинутим напризволяще.

Ми залишаємо за собою право допомагати молодому

фахівцеві знайти собі робоче місце, якщо він цього потребує. Відповідно до роз'яснення МОН № 1/9-216 від 28.04.2015, для реалізації потреби випускників у працевлаштуванні продовжують функціонувати структурні підрозділи вищих навчальних закладів (центри, відділи, сектори, служби), які мають тісно співпрацювати з державною службою зайнятості, а також з підприємствами, установами та організаціями різних форм власності, що є потенційними роботодавцями для випускників вищих навчальних закладів. Саме цим і продовжуватиме займатися відділ працевлаштування нашого університету.

А наша співпраця з «Кернел» та іншими компаніями й підприємствами дасть можливість студенту відчувати себе фахівцем і знайти свій шлях у подальшій трудовій діяльності».

подія

Інтернаціональна студентська сім'я

Ми такі різні, і саме цим цікаві один одному! У цьому могли переконалися численні глядачі, що зібралися у Молодіжно-розважальному Центрі Сумського національного аграрного університету на концертну програму «Інтернаціональна студентська сім'я». Свої таланти та культуру свого народу представили студенти-іноземці з різних країн - Нігерії, Замбії, Туркменістану, Азербайджану, Узбекистану, Гани, Анголи тощо. Вперше до СНАУ були запрошені іноземні студенти з Сумського державного університету та Сумського державного педагогічного університету. Спільна праця втілює ідею концертної програми: поєднати різні країни, ВНЗ в одну велику інтернаціональну студентську родину. Це відбувалося, коли на одній сцені поруч з іноземцями пліч-о-пліч виступали укра-

їнські студенти. Учасники концерту створили атмосферу дружби, взаємоповаги, підтримки один одного та любові до кожної країни. Справжнім дивом став номер студентки СНАУ Сібанди Мелбар «Ave Maria» з дитячим танцювальним колективом «Свейчики». Протягом усього концерту студенти не переставали дивувати глядачів своїм вокалом, танцями, фізичною підготовкою, артистизмом. Родзинкою програми став український національний танок у виконанні африканських студентів, який підготувала керівник колективу народного танцю «Весна» Ольга Гетманенко. Феєричним завершенням шоу стало читання іноземними студентами української поезії. Концертна програма відкрила завісу талантів іноземців, які і в подальшому будуть розвиватися та дивувати глядачів.

художня самодіяльність

«Весна» в Сумському аграрному

Аліна Біловол

Справжнім святом для шанувальників мистецтва став звітний концерт одного з кращих хореографічних колективів Сумського національного аграрного університету - народного ансамблю народного танцю «Весна», яким беззмінно керує Ольга Гетманенко. Концертна програма під назвою «Любіть Україну» була присвячена захисту почесного звання народного художнього колективу. У залі працювала обласна оглядова комісія по присвоєнню та підтвердженню почесних звань «Зразковий художній колектив» та «Народний художній колектив».

Ансамбль «Весна» у своїй звітній програмі представив різноманітну культуру народів світу: польський танець «Мазурка», хоровод «Російські красуні», запальна «Молдавенська», «Татарія», жартівливий танець «Ах, Одесса», солдатський «Смуглянка» і ціла низка українських народних

танців - «Козаки гуляють», ліричний «Український вінок», дівочий танець «Мій сужений», хореографічна постановка «Гай зелененький», вокально-хореографічна композиція «Є на світі моя країна», «Святковий гопак»...

Також у концерті взяла участь дитячий вокальний ансамбль «Веселі нотки», студентський академічний хор «Юність», баяніст-віртуоз Леонід Островський, народна вокальна студія «Авів» Сумського благодійного єврейського центру «Хесед Хаїм», солісти університету Денис Шимка, Андрій Соколов, Ірина Проскуріна, Аліна Мельникова, Наталія Пчеляна, Володимир Онопрієнко.

Глядачі бурхливим оглесками зустрічали всіх артистів, але особливо тепло приймали учасників ансамблю «Весна», адже цей колектив вже давно став улюбленим для своїх глядачів.

пильнуй!

Агресивний шкідник

Білосніжний, з шовковистим відливом – як ви думаєте, кого так поетично змальовує енциклопедія? Не повірите - одну з найшкідливіших комах, які щорічно завдають шкоди трав'янистим, деревним та кущовим культурам – американського білого метелика (*hyphantria cunea*).

Марина Ткаченко, провідний фахівець відділу фітосанітарних процедур ДУ «Сумська обласна фітосанітарна лабораторія»

Згідно з переліком регульованих шкідливих організмів, американський білий метелик (АБМ) зареєстрований як карантинний організм, обмежено поширений в Україні (Список А-2).

Батьківщина шкідника - Північна Америка, звідки він був завезений у Європу.

На сьогоднішній день АБМ розповсюджений у 20-ти областях України: Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій. Загальна площа зараження становить 50098,627 га, з яких по Сумській області – 213,210 га.

Hyphantria cunea пошкоджує понад 50 видів плодових і декоративних культур. Гусениці повністю об'їдають листя на деревах, оповиваючи гілки павутиною. Шкідник найчастіше пошкоджує насадження в

населених пунктах, присадибних ділянках, парках, садах та уздовж доріг.

В умовах України розвивається два покоління. Навесні літ метеликів відбувається у травні, літнього покоління – в кінці липня – на початку серпня. Плодючість самки становить 200-2000 яєць. Гусениці мають 6-7 віків. Формування павутинних гнізд та життя гусениць перших чотирьох віків у середині гнізд є характерною особливістю біології виду. Характер пошкодження змінюється у залежності від віку гусени. Гусениці 1-2 віку обплітають гілки павутиною і живляться колонією в середині такого гнізда, 3-го віку – продірявлюють листок наскрізь, а 4-го – фігурно обгризають з країв. Дорослі гусениці залишають павутинні гнізда, розповзаються і живляться поодинокі, об'їдаючи повністю листя. Зимуює лялечка в сірому коконі під корою дерев, в сухому листі, рослинних рештках, будівлях, парках та в ґрунті.

Морфологія. Метелик має білосніжні блискучі крила, у деяких особин на передніх крилах темно-коричневі цяточки. У розмаху крила 23-36 мм, довжина тіла 9-15 мм. Голова, груди, ноги і черевце вкриті білими волосками.

Яйце 0,5-0,6 мм кулясте, гладеньке, світле або сіре. Гусениця молодшого віку 1,5-2,0 мм до 5-6 мм світло-жовта з чорною головою. Гусениця старшого віку завдовжки 30-40 мм оксамитово-коричнева

зі спини з чорними бородавками та довгими чорними волосками, з боків – з жовтими бородавками та білими волосками. Лялечка видовжена-яйцевидної форми, довжиною 10-15 мм.

Шляхи розповсюдження. Розповсюджується АБМ шляхом природних перелітків, з рослинною продукцією, в пакувальному матеріалі з тарою та транспортними засобами, лялечки з деревами.

Фітосанітарні заходи. Для попередження занесення АБМ слід проводити детальний огляд імпортованих вантажів, вітчизняної продукції, пакувального матеріалу, транспортних засобів, що надходять із карантинних зон, регулярно обстежувати багаторічні насадження. Вивіз плодів і садивного матеріалу із заражених господарств, населених пунктів слід проводити за узгодженням з карантинною інспекцією.

Винищувальні заходи полягають у збиранні та знищенні кладок яєць, лялечок, зрізання і спалюванні гілок з павутинними гніздами, застосування ловчих поясів з гофрованого паперу та мішковиної. Заходи передбачають 2-3-разові обробки гусениць І-ІІІ віків кожного покоління інсектицидами згідно з «Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених для застосування в Україні».

Щоб не допустити поширення цього шкідника в Україні, пильними мають бути не лише працівники карантинних служб, аграрії, а й мешканці міста, села. Не допускайте проникнення злісного шкідника в ваші сади! Тільки разом ми зможемо запобігти його розповсюдженню!

У випадку виявлення небезпечного шкідника звертайтеся в ДУ «Сумська обласна фітосанітарна лабораторія» та до Державної фітосанітарної інспекції по Сумській області, що знаходяться за адресою:

м. Суми, вул. Привокзальна 25, тел. 25-10-46, 25-52-11.

3 Україною в серці

Олена Мовчан

У День української вишиванки, який зазвичай святкується у третій четвер травня, всіх, хто вважає себе українцем незалежно від генетичної належності, закликали вдягнути вишиванку на роботу, на навчання чи навіть просто на прогулянку, адже це патріотично і, до того ж, - дуже гарно! Вишиванка – традиційне українське вбрання, і кожний регіон нашої країни відзначається своїми візерунками, кольорами, технікою виконання. Різноманіття українських вишивок просто вражає. Не факт, чи знайдеться ще одна така країна у світі, яка б мала таку багатогранну культуру вишитого одягу. Це – наша особливість, наше національне надбання. Наразі в усьому світі спостерігається сплеск широго інтересу до української культури і до української вишиванки зокрема.

З давніх-давен вишиванка в Україні була не просто одягом, а й

основним символом-оберегом. Вдягаючи таку красу, ми отримуємо енергію нашого роду, пишаємося минулим та гордо дивимось у світле майбутнє.

Тож 21 травня 2015 року студенти, викладачі та співробітники Сумського національного аграрного університету прийшли на роботу і навчання у вишиванках, щоб продемонструвати єдність з усією Україною та вкотре підтвердити: українці не тільки розумні, сміливі та сильні, а ще й дуже вродливі! :)

Перебуваючи із закордонним візитом у Варшаві, делегація викладачів СНАУ на чолі з ректором у цей день також долучилася до загальноукраїнської акції і дружно вдягнула вишиванки. Тому що Україна – в серці у кожного громадянина нашої держави, де б він наразі не був!

поетична сторінка

Коли поет – ще жінка й мати, він може з Богом розмовляти...

Олена Мовчан

Нещодавно в читальному залі бібліотеки СНАУ кафедрою філософії та соціології були проведені літературно-філософські читання, присвячені жіночій поезії. У заході взяли участь викладачі кафедри, аспіранти та студенти.

У вступному слові професор Валентин Вандишев підкреслив важливість читань для спілкування з поетичним словом для формування естетичних та моральних переконань студентської молоді. Зазначив відмінність жіночого та чоловічого світосприйняття, що особливо помітно саме в поетичному слові.

Ведуча літературно-філософських читань доктор філологічних наук, професор Олена Переломова почала з поетичної спадщини визначної української поетеси Ліни Костенко.

На читаннях звучали поезії Ліни Костенко, Оксани Забужко, Лесі Українки, а також російських поетес Анни Ахматової, Марини Цветаєвої у виконанні професора Олени Переломової, доцентів Інни Книш та Анжеліки Шевель, аспірантів, студентів.

Читання відбувалися в атмосфері піднесеності, зацікавленості, супроводжувалися фото- та відеоматеріалами, чудовим співом Ольги Богомолець, художнім читанням Ліни Костенко, Оксани Забужко, Богдана Ступки. Присутні були вдячні організаторам, читання багаторазово переривалися оплесками.

Пропонуємо також і читачам нашого «Вісника» насолодитися витонченістю поетичного слова. До вашої уваги - поезії Ліни Костенко, Марини Цветаєвої, Анни Ахматової – класиків світової літератури.

Ліна Костенко

Обступили мене, ліс, як в легенді про князя Хетага, коли й кінч був убитий, і він уже ледве брів. Обступили мене, ліс! Хай зупиниться вся ця ватага, хай удариться люттю об спокій твоїх стовбурів.

Я побуду з тобою. Я тихо з тобою побуду. Нахилися до мене і дай мені жменьку суніць. Подивлюся на сонце. Поклонюся знайомому дубу. Розпитаю, як справи у сосен, і звірів, і птиць.

Хай погоня підожде, усі ці жорстокі і тлусті. Я нікуди не дінусь. Я долю свою прийму. А коли я, беззбройна, їм потім виїду назустріч, то вони позаздують, самі не знають, чому.

Марина Цветаєва

Когда-нибудь, прелестное созданье, Я стану для тебя воспоминаньем,

Там, в памяти твоей голубокою, Затерянным - так далеком-далеком.

Забудешь ты мой профиль горбоносый, И лоб в апофеозе папиросы,

И вечный смех мой, коим всех морочу, И сотню - на руке моей рабочей -

Серебряных перстней, чердак-каюту, Моих бумаг божественную смуту...

Как в страшный год, возвышены бедою, Ты - маленькой была, я - молодою.

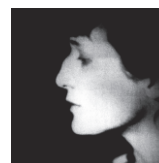

Анна Ахматова

Сегодня мне письма не принесли: Забыл он написать или уехал; Весна, как трель серебряного смеха, Качаются в заливе корабли. Сегодня мне письма не принесли...

Он был со мной еще совсем недавно, Такой влюбленный, ласковый и мой, Но это было белою зимой, Теперь весна, и грусть весны отравна, Он был со мной еще совсем недавно...

Я слышу: легкий трепетный смычок, Как от предсмертной боли, бьется, бьется И страшно мне, что сердце разорвется, Не допишу я этих нежных строк...

МИСТЕЦТВО

«Моя Україна»

Олена Мовчан

Саме таку назву має персональна виставка Заслуженого художника України, старшого викладача кафедри архітектури та інженерних вишувань СНАУ Олександра Чередниченка, що відкрилася 14 травня 2015 року у Сумському національному аграрному університеті.

Творчість художника представлена чотирнадцятьма полотнами, створеними у різних жанрах живопису: це і портрет, і натюрморт, і пейзаж. І вони - лише крихітна частинка його творчого доробку, адже, за словами самого Олександра Миколайовича, кількість полотен, написаних ним у різні роки, становить декілька сотень. Це далеко не перша персональна виставка автора, всього їх вже було більше 60-ти, і в багатьох музеях України та світу зберігаються його картини, але до кожної художник підходить з хвилюванням і відповідальністю. І кожна стає стимулом рухатися далі, творити на радість людям.

Картини насправді дуже позитивні й світлі. Вражає майстерність їх виконання, віртуозність і тонкий смак автора. Про це говорили численні відвідувачі виставки, серед яких – як викладачі, студенти і співробітники Сумського національного аграрного університету, так і запрошені на відкриття учні старших класів та вчителі сумських шкіл.

Виставка працюватиме у читальній залі Наукової бібліотеки Сумського національного аграрного університету впродовж місяця, тож запрошуємо відвідати її абсолютно безкоштовно.

P.S. Залишається тільки позаздрити студентам будівельного факультету спеціальності «Архітектура», у яких дисципліну «Рисунок, живопис, скульптура» викладає такий майстер. Минуть роки, хтось із них обов'язково стане видатим архітектором, і в його біографії напишуть: «Був учнем самого Олександра Чередниченка, видатного митця, Заслуженого художника України».

знай героїв в обличчя

Гордість СНАУ

Анна Логвин

Євген Солодовник народився 12 травня 1992 року в селі Боромля, що на Сумщині. З самого дитинства Женя захоплювався спортом, риболовлю та полюванням, що і сформувало його смаки в майбутньому. Євген закінчив загальноосвітню школу у рідному селі, а в 2009 році вступив до Сумського національного аграрного університету на факультет агротехнологій та природокористування. У 2013 році Женя став частиною Національної гвардії України, оскільки пішов у армію. Свою службу проходить у місті Дніпропетровськ.

Навчаючись у СНАУ, Євген активно займався теквондо та військово-спортивним багатоборством. Неодноразово брав участь у всеукраїнських та міжнародних змаганнях, де отримував призові місця. Кандидат у майстри спорту України. 13 травня 2014 року Женя потра-

пив у зону АТО, і саме там вперше зрозумів, що воєнна справа та захист рідної держави – це те, чим має займатися справжній чоловік. Ось уже рік Євген майже не покидає зону АТО, додому повертається лише на короткі відпустки. Безсумнівно, Євген Солодовник – це справжній герой університету, міста та всієї країни.

На фото: Євген (у центрі) з побратимами

Не мала баба клопоту – купила поросся

Свиня - це вам не просто свійська тварина з п'ятчком, це - символ багатства й удачі. У німців є такий вислів: «Du hast Schwein». Дослівно - «У тебе є свиня». А реально означає - «Щастить тобі, хлопче». Нічого дивного, адже коли вгодованого кабанчика ріжуть у листопад-грудні, господар або отримує непогані гроші, або ж на тривалий час забезпечує свою родину цінними поживними продуктами – м'ясом і салом. Для селянина свиня – це приблизно те ж саме, що для мешканця міста – його ошад-на книжка: протягом деякого часу ти вкладаєш, зате згодом маєш з того прибуток. А ще пригадайте, до речі, яка найпопулярніша форма скарбнички? Правильно, та ж таки свиня, і це не просто співпа-діння!

Якщо ви живете у сільській місцевості, а у вашому сараї не рохкає пара-трійка симпатичних підсвинків, це викликає навіть здивування. Тож навесні українські господарі традиційно купують поросся. А як все зробити правильно, нам розповість доцент кафедри технології кормів та годівлі тварин Сумського національного аграрного університету **В'ячеслав Попсуй**.

Як і де вибрати поросся?

Перш за все, потрібно визначитися, з якою метою ви його купляєте: для власних потреб чи для продажу; для м'ясної відгодівлі чи для отримання м'яса і сала, а також якими кормами ви плануєте його годувати.

Наприклад, так звані «шабаї» віддають перевагу довгим м'ясним підсвинкам. Такі свині належать до спеціалізованих м'ясних порід, їх помісей або гібридів, вони вибагливі до годівлі та утримання. Щоб таке поросся досягло 110 кг ваги за півроку життя, йому потрібно забезпечити оптимальну температуру, якісну воду, спеціалізовані комбікорми, що містять багато білку, збалансовані за декількома десятками показників (амінокислотами, вітамінами, мінералами та іншими інгредієнтами). Наші місцеві породи свиней, наприклад, миргородська, створювались в українських кліматичних умовах і на малоконцентратному типі годівлі, мають гарну життєздатність і можуть відгодовуватись на великому спектрі кормів, і не тільки комбікормів: від харчових відходів і картоплі до трави на випасі. Свині цієї породи мають чудові смакові якості м'яса і сала, кращі, ніж у сучасних м'ясних генотипів, виведених для промислових ферм, але недоліком їх є порівняно повільний ріст і підвищений вміст сала в туші.

Найкращий вік поросся для покупки - 40-60 днів, обов'язково таких, що вже відлучені від матері. Але сьогодні таких придбати важко, частіше продають поросся віком близько місяця. Важливою умовою є те, щоб вони були адаптовані до самостійного життя і відповідали за розмірами своєму віку: у 30 днів - 5-7 кг, 45 днів - 10-12 кг, а в 60 днів - не менш 14 кг. Поросся краще вибирати безпосередньо на фермі: подивитися, в яких умовах воно утримувалося, як і що їсть (беріть того, що їсть з апетитом і не смочке корм), який вигляд його матері, розпитати господаря про вік тварини, її генетику, хвороби, які спостерігались, коли й від чого вакциновані пороссята та їх мати. Є давній спосіб вибору поросся: якщо присісти перед загоном, то першим підійде найкадібіше, воно й буде кращим за всіх. Спитайте у господаря, з якого віку і до яких кормів привичне поросся. Пам'ятайте, що перехід з одного виду годівлі на інший повинен відбуватися плавно і поступово. На базарі об'єктивну інформацію отримати важко, і до того ж, пороссята там знаходяться у стресовому стані, що погано впливає на їх зовнішній вигляд і поведінку.

Гарні пороссята повинні бути наближені до ознак на малюнку. Старайтесь вибрати жваве поросся з довгою і широкою спиною, добре оформленими окостами. Закручений, але занадто рухливий неспокійний хвостик є ознакою подразнення шлунково-кишкового тракту. Скоростиглі свині, як правило, не волохаті, а з рівною, гладкою щетиною. Провисла спина, перехоплення за лопатками, відвисле черево є ознаками слабкого здоров'я і недостатнього розвитку мускулатури. Відомо, що пороссята з більш довгими ногами добре додають у масі. Пороссята на низьких ніжках і з тонким кістком рано перестають рости, швидко засалюються, таких пороссят добре купувати для отримання жирної свинини. Легка голова пороссята з кирпатим профілем

також вказує на можливість раннього ожиріння. Великий гребінь уздовж спини свідчить про пізньостиглість. Також, якщо у поросся гострий зад, запалі або надто роздуті боки, проглядається (стирчить) хребет, звужені груди – це все ознаки порушення обміну речовин, а отже період відгодівлі буде тривалим.

Придивіться до рухів поросся, чи не пошкоджені копитця, чи воно не кульгає. Свині з хворими суглобами при швидкому рості ризикують «впасти на ноги».

Якщо п'ятчок у поросся сухий і гарячий, краще його не купувати - воно, швидше за все, хворе. Обов'язково перевірте стан легенів. У цьому віці пороссята вразливі до бронхопневмонії: тварина дихає важко, часто з хрипом. Стан легенів можна перевірити декількома способами. Найпростіше або трохи поганяти поросся, або взяти за середину тулуба і підняти на висоту приблизно 30 см, а потім кинути з рук. Якщо поросся після падіння або пробіжки не кашляє, дихання глибоке, воно нормально рухається, то з ним все добре. Як правило, здорове поросся починає голосно верещати, якщо його взяти в руки, і навпаки - приглушений крик означає, що поросся хворе або сильно ослаблене.

Уражені коростою або вошами пороссята надмірно чухаються, на шкірі помітне велике накопичення лупи, випадують в очі місця поранень. Цього дуже боятися не слід, бо хвороба проста і дешева в лікуванні, хіба що доведеться витратити трохи часу, але це дає можливість поторгуватися з продавцем пороссята... Необхідно перевірити прикус: якщо верхні й нижні щелепи не співпадають, то поросся погано буде пережовувати корми, що може позначитися на його продуктивності. Слід зазначити, що в домашніх умовах при індивідуальному нагляді нормально ростуть і проблемні пороссята (ті, що відстали в рості, з грижами і т.д.), але вирощування таких пов'язане з певним ризиком і додатковими тратами часу. Тому покупка таких пороссята має сенс, якщо буде компенсуватися нижчою ціною.

Якої статі брати поросся?

Свинки при досягненні статевої зрілості (приблизно з 5-6 місяців) при статевій охоті, яка виникає раз на місяць, протягом 3-5 днів ведуть себе збуджено, втрачають апетит, що призводить до втрати їхньої маси. Кабанчики (кастровані кнурці) ростуть енергійніше, але є ризик, що вони неправильно кастровані. Часто такі випадки спостерігаються при покупці поросся з селянських господарств, де цю процедуру проводять у більш пізньому віці і непрофесійно. Іноді сім'яники не опускаються в порожнину мошонки, і вона виглядає як у стерилізованого кабанчика, а насправді вони залишаються в черевній порожнині і продукують чоловічі гормони, що негативно впливає на смакові якості м'яса. Тому при покупці кабанця потрібно переконаватися в наявності характерного післякастраційного шраму.

Декілька років тому спостерігався бум інтересу до в'єтнамських вислобрюхих свиней, але він поступово стих. Існує декілька причин, що розвіяли міфи про унікальну прибутковість розведення азійських свиней. Однією з них є те, що на подвір'ї утримується не менш 2-3 свинок і кнурець. Часто поросся купляли з одного місця. Тварини, придбані в одній садибі, обов'язково будуть родичами, а це приводить до інбредної депресії - переродження стада (зменшення плодючості тварин та життєздатності їх потомків). Це повинно враховуватися і тими, хто планує на своєму подвір'ї налагодити репродукцію свиней і купляє для цього поросся. У таких випадках бажано придбати тварин у племінних господарствах. І вимагайте, щоб там вам виписали племінні документи, а також покажили батьків пороссята або їх фото.

Після того, як ви привезли поросся до себе, старайтесь певний час створити йому ізолявані умови. Особливо такий карантин важливий, якщо у вас є свині старшого віку: разом з новою твариною ви ризикуєте привезти і збудників нової хвороби. Прослідкуйте перші дні за пороссям. Обов'язково в перший місяць проведіть дегельмінтизацію, профілактику ектопаразитів та вакцинацію проти бешихи та хвороби Тешена (ензоотичного енцефаломієліту) за новою. Не зайвим буде в якості протидії стресу в перші дні застосувати мультивітамінні водорозчинні оральні комплекси. Свинарі знають, що краще брати одразу не менш двох пороссят: свиня є стадною твариною, і самотність її може обтяжувати. Разом вони будуть почуватися краще, і апетит буде хороший, отже, і приріст. Також не завжди успіш заляжить безпосередньо від пороссята - скоріше, від того, як ви підготувались до його зустрічі. Щоб поросся відчувало себе "як вдома", треба заздалегідь підбрати про його годівлю і про місце, де воно буде мешкати. Приміщення для утримання пороссята має бути тепле (температура - 18-22 градуси), сухе і світле. Пороссята дуже чутливі до протягів, тому необхідно закрити всі щілини в свинарнику. Однак повітря повинно бути свіжим - ваш свинарник повинен регулярно провітрюватися. І обов'язково застилайте підлогу чистою соломой!

Так, клопоту багато, адже недарма в народі існує прислів'я: «Не мала баба клопоту – купила поросся». Та якщо уважно поставитися до наведених рекомендацій, а потім не шкодувати сил на створення тваринці придатних умов утримання й годівлі, то взимку будете і з м'ясом, і з салом!

Догляд за садом у травні

Роман Васянін, старший науковий співробітник

Травень – благодатна пора для всього живого, коли в рослин починається період бурхливого зростання. У цей час комахи-шкідники починають активно об'їдати рослинність. У травні втручання садівника в ці процеси має особливе значення – щоб не втратити бажаний урожай, доведеться активно попрацювати.

У перші дні місяця в саду можна закінчити роботи, не завершені у квітні: посадити саджанці, удобрити дерева та чагарники. Під молоді саджанці добриво засипають в лунку при посадці. Під інші рослини вносять легко розчинну органіку – коров'як,

кур'ячий послід. Їх розбавляють водою 1:10 і поливають з розрахунку відро добрива на 1 кв. метр перекопаного пристовбурового кола. Уздовж кущів малини, на відстані 30 см від основи, з двох сторін прокопують борозни, вносять добрива і засипають землею.

У травні, як тільки зникне загроза заморозків, кущі смородини та агрусу можна замульчувати. А у таких культур, як малина і ожина, повинен бути постійний шар мульчі. Однак з замульчуванням суніці поспішати не варто, бо вона може постраждати від повторних заморозків. Мульчувати краще всього після появи зав'язі.

Всі рослини обов'язково оглядають на наявність на молодих листках і бутонах борошнистої роси. Уражені частини рослини потрібно зрізати і спалити – знищення перших осередків цієї хвороби повністю зупинить її подальше поширення.

У травні одним з найважливіших справ у саду є боротьба з комахами-шкідниками. Застосування отрутохімікатів шкідливо для здоров'я людини і згубно як для комах-паразитів, так і для дуже потрібних саду бджіл та інших корисних комах. Тому намагайтеся застосовувати препарати, які не впливають на процеси життєдіяльності бджіл.

На початку місяця, коли зацвітуть вишні, прищеплюють яблуні і груші. Раніше щеплені рослини уважно оглядають на наявність дикої порослі, видаляють її якомога раніше. На молодих деревах і чагарниках дозволяється обламувати зелені пагони для формування крон, обривати частину квітів, щоб рослини не виснажувалися від надмірного врожаю. На винограді першу уламку рекомендують проводити після розпускання бруньок:

видаляють непотрібні бруньки на багаторічних пагонах, з подвійних залишають тільки по одній найбільш розвиненій бруньці, на зростаючих пагонах обов'язково прищипують пасинки.

Поливи навесні при відсутності дощів – запорука активного росту рослин. При цьому на вологому ґрунті добре розвиваються і культурні рослини, і не дуже культурні. Мабуть, найбільш трудомісткий процес у травні – боротьба з бур'янами. На сунічних грядках, у малині, під порічками і агрусом регулярно розпушуйте ґрунт. Зірвані, поки на них немає насіння, підсохлі бур'яни залишайте в якості мульчі.

У травні слід особливо звертати увагу на зміни температури повітря. Якщо виникає ймовірність заморозків, потрібно взяти заходів для захисту саду. При температурі 4 °C і надалі її зниженні організують димлення: з урахуванням напрямку вітру підпалюють на ділянці купи хмизу, прикриті зверху травою і тонким шаром гною. Таким чином створюють димову завісу, яка захищає садок від заморозків. Припиняють димлення при підвищенні температури до 3°C. Замість димлення можна використовувати інший спосіб: вранці під час заморозків слід рясно полити ґрунт і обприскати рослини холодною водою з розпилювача. При цьому утворення крижаних кірок на листках і зав'язі абсолютно безпечно для них.

Краса і запах у травневому саду в період цвітіння неповторні. Поєднання фізичної праці і своєрідного сеансу ароматерапії, безсумнівно, принесе вам задоволення, а проведені в саду роботи створять сприятливі умови для формування майбутніх плодів.